

א) וכי הוה נפיק כ"ה גימטריא השאלות מי לן לן, א) מגילה ט. קדושין מ: ספרי פ"ק ע"ב א ע"ז ה: ע"ט ד) ונקמן פנ ע"ז ה: א) ט) ונקמן ע"ז א) ופ' לן לן סימן א) ו ע"י מוספות קדושין מ: ד"ה ל"מוד'.

תורה אור השלם

1. אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור: ישעיהו לב כ
2. זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד נירו לכם ניר זרע לדרוש את יי עד יבוא זרע צדק לכם: הושע י"ב
3. הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו בסקף לכו שברו ואבלו ולכו שברו בלוא בסקף ובלוא מחיי יי החלב: ישעיהו נה א
4. בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צדקה עלי שור: בראשית מט כב
5. יששכר חמר גרם רבץ בן המשפחה: בראשית מט יד
6. בכור שורו חדר לך וקרני ראם קרני ברים עמם יגח יחדו אפסי ארץ ודם רבבות אפסי ודם אלפי מנשה: דברים לז ב
7. ומבני יששכר יודעי ביקה לעתים לדעת מה יעשה יששכר ראשיהם מאתם וכל אחיהם על פידם: דברי הימים א יב לג

הנהגות הב"ח (א) רש"י ד"ה היתה וכו' דקין היא הלך: מוסף רש"י שהלימוד מביא לירי מעשה. נתלוא שניהם ילדו (קדושין ט). הדרן עלך ארבעה אבות

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

יז.

עין משפט
נר מצוה

קעח א מיי פ"א מהל' מ"ט הלכה ג סמג עשין יז טו"ש ע"ד סימן רמו סקנין יז: א ב ג מנין פ"א מהל' אבא ב מנין הלכה ה סמג עשין טו טו"ש ח"מ סימן שפט סקנין א וסעף ו סימן ט"ז סקנין א: ב ד מיי ט"ז הלכה ג סמג ט"ז טו"ש ח"מ סימן ט"ז סקנין ג: ג ה מיי ט"ז הלכה ד טו"ש ט"ז סקנין ה: ד ו מיי ט"ז הלכה י טו"ש ט"ז סקנין י:

והד אמר שצעה. ימים: זה חוקיה מלך יהודה. לישנא דש"ס הוא ולא לאשמועינן דזהו חוקיה דהאי קרא בחוקיה כתיב אלא אגב אורחיה דמפרש מאי כבוד עשו לו בזמנו נקיש ולאמר הכי: חלוזי ספק. כמו וחללה נעלו (דברים ה) כתיב: והאידנא מפיקין. ספר תורה קמי גברא רבה: אנוחי. על מטתו לא מנחין: כי הוה עייל לציט הכסא. כלומר זימנא חדא כי הוה עייל לציט הכסא אמר לן הכי קיים אמרינן לימד לא אמרינן ולימד אמרו לחוקיה והאידנא לא משום כבודו לחוקיה ללימד עדיף מקיים: מציא לדי מעשה. אלמא מעשה עדיף למיגמר. לעלמו מעשה עדיף אזל לאגמורי לאחריני עדיף ממעשה הלכך לימד לא אמרינן: זורעי. היינו דקעה וחסד דמפרש לקמיה: לנחלא שני שבטים. דהכי משמע רגליכם ישלחו צנחלת השור והחמור יוסף ויששכר: גנוס גרם על שור. עמיר בניכסין: יוסף איקרי שור כבוד שורו הדל לו (דברים לג):

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וחד אמר שבעה ואמרי לה שלשים ת"ר וכבוד עשו לו בזמנו זה חוקיה מלך יהודה שיצאו לפניו שלשים וששה אלף חלוצי בתר דברי ר' יהודה א"ל ר' נחמיה והלא לפני אחאב עשו כן אלא שהגיהו ס"ת על ממתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה והאידנא נמי עבדינן הכי אפוקי מפיקין אנוחי לא מנחין ואיבעית אימא אנוחי נמי מנחין קיים לא אמרינן אמר רבה בר בר חנה הוה אזילנא בהדיה דר' יוחנן למשאל שמעתא כי הוה עייל לבית הכסא והוה בעינא מיניה מלתא לא פשיט לן עד דמשי ידיה ומנח תפילין ומברך והדר אמר לן אפילו קיים אמרינן לימד לא אמרינן והאמר מר אגדול למוד תורה שהלמוד מביא לירי מעשה ל"ק הא למיגמר הא לאגמורי א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מאי דכתיב ואשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים שנאמר אשריכם זורעי ואין זריעה אלא צדקה שנאמר זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד ואין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים זוכה לנחלת שני שבטים זוכה לכילה כיוסף דכתיב בן פורת יוסף בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת יששכר דכתיב יששכר חמור גרם אית דאמרי אויביו גופלין לפניו כיוסף דכתיב בהם עמים יגח יחדו אפסי ארץ וזוכה לבינה כיששכר דכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל:

רבינו הנאל

ר' נחמיה אמר שהשיבו ספר תורה על מנתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בוה. ויחנא מפיקין, ואי מנחי, קיים לא אמרינן. פ"י חלוצי בתר כך שמענו, שמוציא יד אחד מביט הזואר שלו ממקום הקרע כדי שיהא הקרע ברור ונמצא בתר חלוצי מן החלוק. ר' יוחנן, קיים אמרי לימד לא אמרי. והאמר מר גדול תלמוד תורה שהתלמוד מביא לירי מעשה, ופרקי לא קשיא למיגמר הוא תלמוד גדול שהתלמוד מביא לירי מעשה, לאגמורי הוא לאחריני מעשה גדול. ש"מ דלמיגמר הוא ולא יסתיק קמיה רביה טפי עדיף וקדים על לאגמורי הוא לאחריני אמר ר' יוחנן כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים, והן יוסף ויששכר. הדרן עלך ארבעה אבות פרק שני: כיצד הרגל כיצד מועדת לשבר בדרך הלכות, הבהמה מועדת להלך כדרכה כו.

הדרן עלך ארבעה אבות ביצד הרגל מועדת. כלומר המה הרגל מועדת: לשבר בדרך הלכה. כלומר ככן היא מועדת שמצבת דרך הלכות: הכמה מועדת כו. קפרינן בגמ' ע"ז צדקה וקצרו לפי חסד ואין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים זוכה לנחלת שני שבטים זוכה לכילה כיוסף דכתיב בן פורת יוסף בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת יששכר דכתיב יששכר חמור גרם אית דאמרי אויביו גופלין לפניו כיוסף דכתיב בהם עמים יגח יחדו אפסי ארץ וזוכה לבינה כיששכר דכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל:

הדרן עלך ארבעה אבות

הדרן עלך ארבעה אבות ביצד הרגל מועדת. אמתימין דפ"ק (דף טו): קאי ותימה אי אדפתח ליתני כילד השן צרישא וחי אדסליק הא מנינא וסור המזיק צרשות הגיזוק והאדם בסוף ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וסן ורגל כמד חשיבי משום דשון בהלכותיהן וממד קרא נפקי ומשום דמנא רגל צמר שן נקט הכא רגל צרישא דסליק מיניה:

הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר ידיתה מבטמת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם חצי נוק ד"ה דרסה על הכלי ושברתו ונפל על כלי ושברו על הראשון משלם נוק שלם ועל האחרון משלם כדרכו ולשבר היה דליל קשור ומשבר את הכלים משלם חצי נוק: גמ'

ואי אדסליק הא מנינא וסור המזיק צרשות הגיזוק והאדם בסוף ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וסן ורגל כמד חשיבי משום דשון בהלכותיהן וממד קרא נפקי ומשום דמנא רגל צמר שן נקט הכא רגל צרישא דסליק מיניה: הבהמה מועדת. אית דגרס והבהמה צו"י וה"פ כילד העדה דרגל לשבר דרך הלכות פי' דרך הלכות היא העדה וכן צרישא גבי שן אצל קשה לר"י מה שדש כאל שאל שנהא צפרק קמא ונראה לר"י ל"ג צו"י וה"פ כילד העדה מועדת לשבר דרך הלכות שאמר צפרק קמא (דף טו): הבהמה מועדת כו' ו"מ דייק בגמרא שפיר היינו רגל צו"י בהמה לדרגל מועדת והבהמה מועדת הכל אחד: היתה מבטמת. אגב דשוה לצרורות נקט לה הכא: דרסה על הבהמה דאזיטרינן לאשמועינן דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השבר על כלי אחר ושברו ומסתמא להזיק נתכוונה:

ואי אדסליק הא מנינא וסור המזיק צרשות הגיזוק והאדם בסוף ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וסן ורגל כמד חשיבי משום דשון בהלכותיהן וממד קרא נפקי ומשום דמנא רגל צמר שן נקט הכא רגל צרישא דסליק מיניה: הבהמה מועדת. אית דגרס והבהמה צו"י וה"פ כילד העדה דרגל לשבר דרך הלכות פי' דרך הלכות היא העדה וכן צרישא גבי שן אצל קשה לר"י מה שדש כאל שאל שנהא צפרק קמא ונראה לר"י ל"ג צו"י וה"פ כילד העדה מועדת לשבר דרך הלכות שאמר צפרק קמא (דף טו): הבהמה מועדת כו' ו"מ דייק בגמרא שפיר היינו רגל צו"י בהמה לדרגל מועדת והבהמה מועדת הכל אחד: היתה מבטמת. אגב דשוה לצרורות נקט לה הכא: דרסה על הבהמה דאזיטרינן לאשמועינן דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השבר על כלי אחר ושברו ומסתמא להזיק נתכוונה: